

Joanna Wójcik, Seweryn Rosik. Teolog moralista, wyd. KUL, Lublin 2005, s. 356.

„Podnieście oczy i popatrzcie na pola, jak bieleją na żniwo. Żniwiarz otrzymuje już zapłatę i zbiera plon na życie wieczne, tak iż siewca cieszy się razem ze żniwiarzem. Tu bowiem okazuje się prawdziwym powiedzenie: Jeden siewe, a drugi zbiera. Ja was wysłałem żąć to, nad czym wyście się nie natrudzili. Inni się natrudzili, a w ich trud wyście weszli” (J 4,35-38). W pewnych kontekstach życia te Chrystusowe słowa skierowane do uczniów nabierają wyjątkowego sensu. Dzieje się tak wówczas, gdy odchodzi od nas żyjących człowiek mądry, szanowany i kochany. Jezus uczy nas wdzięcznego odkrywania tego dobra, które stało się naszym udziałem poprzez życie i postawę innych. Człowiek wychylony ku przyszłości powinien zawsze pamiętać, że wyrasta z przeszłości, która jest dla niego darem od tych, którzy potrafili dobrze wykorzystać swoje ludzkie zdolności i talenty.

W tej perspektywie trzeba widzieć biografię ludzką i naukową Księdza Profesora Seweryna Rosika, długoletniego pracownika naukowego Instytutu (dawniej: Sekcji) Teologii Moralnej KUL, której rzetelnego opracowania podjęła się pani Joanna Wójcik. Od śmierci Księdza Profesora Rosika minęło niewiele czasu. Zmarł w Poznaniu po ciężkiej chorobie 17 października 2000 roku. Wciąż żywa jest pamięć o jego talencie pedagogicznym, mądrości ludzkiej, bogatej wiedzy i fachowości naukowej, a nade wszystko o przykładzie życia chrześcijańskiego i kapłańskiego. Wielu spośród jego uczniów pełni obecnie ważne i odpowiedzialne funkcje na wyższych uczelniach, w seminariach duchownych czy w redakcjach gazet i czasopism. Każdy, kto choć trochę znał Księdza Profesora S. Rosika, kto miał możliwość uczestniczenia w jego wykładach i seminariach, kto prowadził z nim dialog na tematy naukowe lub całkiem prozaiczne, wie dobrze, że w jego Osobie odczuwało się harmonię głoszonych poglądów i wypowiedzanych myśli ze świadectwem osobistego życia. Uznanie, jakim cieszył się Ksiądz Rosik w kręgu polskich teologów moralistów, znalazło swój wyraz w licznych recenzjach doktorskich (28), habilitacyjnych (9) oraz profesorskich (10), o które był proszony. Ceniony był nie tylko za gotowość podjęcia się takiej pracy, ale także za terminowość, a przede wszystkim za niezmierną kulturę w krytycznym podejściu do recenzowanych prac. Sam był człowiekiem niezwykle pracowitym i zorganizowanym. Był promotorem wielu prac magisterskich (174) i licencjackich (17) oraz 13 rozpraw doktorskich. Był również autorem wielu monografii i publikacji naukowych. Chętnie brał udział w różnorodnych konferencjach naukowych, na których wygłaszała odczyty i referaty. Jego refleksja teologicznomoralna ujawniała się również w licznych publikacjach o charakterze popularnonaukowym i popularyzatorskim. Swoje refleksje zamieszczał m.in. w takich czasopismach jak: „Gość Niedzielny”, „Przewodnik Katolicki” czy „Poślaniec Warmiński”.

Fundamentalną zasługą książki pani J. Wójcik jest przybliżenie osoby i bogatego dorobku naukowego Księdza Profesora w przekonaniu, że wniósł on ogromnie wiele do posoborowej odnowy polskiej teologii moralnej, zyskując miano „teologa sumienia”. Jednym z ważniejszych osiągnięć niniejszej monografii jest zaprezentowanie – zarówno od strony merytorycznej, jak i formalnej – wkładu Księdza Rosika w teologię sumienia. Profesor ukazywał istotę sumienia oraz różne aspekty jego funkcjonowania (choćby chrześcijański sytuacjonizm), zawsze jednak w bezpośrednim związku z nauczaniem Pisma Świętego, czyli w kontekście jego religijnego charakteru jako sanktuarium spotkania człowieka z Bogiem. Autorka monografii podkreśla ponadto, iż koncepcja posoborowej teologii moralnej w ujęciu Profesora Rosika akcentuje bardzo wyraźnie personalistyczne i chrystocentryczne podejście do moralności chrześcijańskiej. Oznacza to, że podmiotem moralności chrześcijańskiej jest według ks. Rosika osoba ludzka, ale zawsze postrzegana z perspektywy wiary chrześcijańskiej jako „nowy człowiek w Chrystusie” (ks. Rosik używał tutaj pewnego neologizmu, mówiąc o „chrystyfikacji”). Dopiero z tej nadprzyrodzonej perspektywy można odczytać w pełni życie moralne chrześcijanina jako odpowiedź na dar i powołanie w Chrystusie. Pani J. Wójcik w swojej publikacji w sposób przekonujący połączyła te zasadnicze rysy moralności chrześcijańskiej z kategorią „opcji fundamentalnej”, którą Ks. Profesor Rosik – jako jeden z pierwszych polskich teologów moralistów – podejmował w swoich pracach.

Monografia poświęcona Księdzu S. Rosikowi akcentuje wyraźnie, że jego teologiczna refleksja nad moralnością chrześcijańską dowartościowała jej wspólnotowy i wspólnototwórczy charakter. Dotyczyło to zarówno powołania do wspólnoty wiary, jaką stanowi Kościół (wymiar eklezjalny), jak i do różnych społeczności świeckich (wymiar społeczny). Jak słusznie zauważa Autorka, to podkreślenie wspólnotowego rysu moralności chrześcijańskiej, podobnie jak i wskazanie na jej wymiar trynitarny i zbawczy, wiąże się ściśle z mocniejszym odwołaniem się do biblijnego fundamentu moralności.

Te wszystkie zagadnienia, jak i inne bardziej szczegółowe, nad którymi pochylał się w swej refleksji naukowej Ksiądz Profesor, zostały ostatecznie odniesione do nauczania Ojca Świętego Jana Pawła II, a zwłaszcza do jego encykliki *Veritatis splendor*, w której Papież dokonuje pewnego podsumowania pierwszego etapu posoborowej odnowy teologii moralnej. Autorka monografii słusznie wyraża przekonanie, że nauczanie ks. Rosika jest całkowicie zgodne z przesłaniem tej encykliki, co jest tym bardziej znaczące, że większość publikacji tego teologa moralisty powstała przed jej ogłoszeniem w 1993 roku.

Biografia naukowa Księdza Profesora Seweryna Rosika jest potrzebna całemu środowisku teologicznemu w Polsce, ale w sposób szczególny powinna służyć Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu, a zwłaszcza Wydziałowi Teologii, z którym Ks. Profesor był przez wiele lat związany. We wprowadze-

niu do *Księgi Pamiątkowej ku czci Księdza Profesora Seweryna Rosika w 65. rocznicę urodzin* Ks. Prof. Stanisław Wielgus, ówczesny Rektor KUL, napisał: „W historii każdej społeczności, każdej organizacji czy instytucji, dostrzec można pewne osoby, które nadawały jej kierunek i które stanowiły swojego rodzaju kamienie milowe prowadzące tę społeczność do określonego celu. Bez żadnej wątpliwości Ks. Prof. Seweryn Rosik jest dla społeczności KUL jednym z owych milowych, prowadzących do celu kamieni”.

Jako uczeń niezapomnianego Księdza Profesora Rosika, będącego Promotorem mojej pracy doktorskiej, zachęcam do zapoznania się z niniejszą monografią autorstwa pani Joanny Wójcik, która – jako doktorantka w Instytucie Teologii Moralnej KUL – osobiście знаła i słuchała wykładów Profesora. Jest znamienne, że opracowania tej biografii naukowej znanego polskiego teologa moralisty podjęła się kobieta, która jako świecki teolog wpisuje się doskonale w posoborową odnowę posłannictwa teologów. Aktualność oraz walory książki pani J. Wójcik można by jeszcze mnożyć. Nic jednak nie zastąpi jej osobistej lektury.

Ks. Arkadiusz Olczyk

Bp Andrzej Franciszek Dziuba, *Przesłanie społeczne Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Polski*, Wydawnictwo UKSW, Warszawa 2004, ss. 207.

W minionym wieku XX, który stał się świadkiem powstania i rozwoju dwóch totalitaryzmów kwestia społeczna była narzędziem rozgrywania własnych interesów opartych o cele niezmiernie dalekie od Ewangelii. Hitleryzm niósł niczym nie uzasadnioną teorię wyższości jednego narodu nad pozostałymi, a marksistowska walka klas miała być odpowiedzią na wszelkie zapotrzebowania i aspiracje społeczne.

Kościół mimo encykliki papieża Leona XIII *Rerum novarum* był postrzegany jako strona w pozostających bez odpowiedzi pytaniach o sprawiedliwy system społeczny. Prymas Tysiąclecia stał się wiarygodnym rzecznikiem wskazań Soboru Watykańskiego II wzywającego by stosowano zasady Ewangelii w życiu społecznym dla rozwoju relacji międzyludzkich, które skutkują wzajemnym zrozumieniem i odkrywaniem ludzkiej godności (DE 12).

Zryw wolności w Polsce lat osiemdziesiątych ukazał fenomen dotąd niespotykany. Na bramie Stoczni Gdańskiej obok robotniczych postulatów pojawił się obraz Matki Boskiej Częstochowskiej i portret Papieża – Polaka Jana Pawła II. Trwałe budowanie postaw religijnych i społecznych zaczęło realizować się w przedsięwzięciach, które objawiały, że Polacy potrafią kierować swoimi losami samodzielnie.